

– для визначення завдань формування співацько-виконавчих навичок і методів їх вирішення,

– оптимальним розвитком спеціальних і вокальних здібностей, зокрема – інтонаційного, вокального слуху;

– здатністю до успішної виконавсько-практичної та вокально-педагогічної діяльності, її втіленням у досвід виконавської та педагогічної діяльності.

Висновки. Таким чином, фахова зрілість магістранта-вокаліста виражається у двох площинах – виконавській та педагогічній, її ознаками стають стала мистецтво-культурна, громадянська позиція, особистісна відповідальність та самовимогливість майбутнього фахівця, сформованість позитивно-особистісних рис, фахова компетентність у вокальному виконавстві та теоретично-практичній підготовці до майбутньої діяльності

Встановлення зазначеної структури фахової зрілості вокалістів-магістрантів та характеру її прояву мають стати у подальшій розвідці підґрунтям для розробки діагностичної методики з виявлення рівня її сформованості, стати орієнтиром у вдосконаленні змісту занять, спрямованого на удосконалення їх підготовки до майбутньої професійної діяльності.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания / Б. Г. Ананьев. – М., 1968. – 212 с.
2. Антонова Н. О. Психологічна зрілість як основа готовності до професійної діяльності психолога / Н. О. Антонова, Л. І. Рибачук // Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного

університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / С. Д. Максименко, Л. А. Онуфрієва. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – Вип. 7. – С. 29–43.

3. Бодров В. А. Профессиональная зрелость человека (психологические аспекты) / В. А. Бодров. – Институт психологии РАН. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://library.mchs.gov.ru/Catalog/Lits/LitCatalogList/0105-09.pdf>.

4. Маркова А.К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М.: Междунар. гуманитар. фонд «Знание», – 1996. – 308 с.

5. Пиняева С.Е., Андреев И.В. Личностное и профессиональное развитие в период зрелости / С. Е. Пиняева, И. В. Андреев. [Электронный ресурс]. Режим доступа [www.: library.by/portalus](http://www.library.by/portalus)

6. Субетто А.И. Диалектика снятия противоречий личностного и профессионального измерений в становлении личности // «Академия Тринитаризма» / А. И. Субетто. – М., № 77, 2004. – С. 65–67.

7. Темрук О. В. Розвиток особистісної зрілості майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки: дис. ... кандидата психол. наук: 19.00.07 / О. В. Темрук. – К., 2006. – 198 с.

8. Штепа О. Феномен особистісної зрілості // Соціальна психологія. – 2005.– №1. / О. Штепа. – С. 62–77.

9. Allport G. W. Personality: A psychological interpretation / G. W. Allport. – N.Y.: Holt, 1937. – 303 p.

10. Maslow A. Motivation and Personality. – NewYork, 1987. – 282 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ван Чень – аспірант Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського.

Наукові інтереси: методика підготовки до вокально-виконавської та вокально-педагогічної діяльності.

УДК:378+37.011.3-051+78+005.336.2

АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ У КОНТЕКСТІ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ

Ван ЮЕ (Одеса)

Постановка проблеми. Складність і багатогранність діяльності вчителя у загальноосвітній школі висувають особливі вимоги до рівня його компетентності, до формування в нього глибоких знань і вмінь в обраній професії. Готовність студента-музиканта до вирішення професійних завдань є основою для формування професійної компетентності. У той же час розрив між теоретичними знаннями студентів і вмінням їх практичного використання, відсутність зв'язку загально-педагогічних і спеціальних дисциплін

призводять до того, що до практичної діяльності студенти приступають недостатньо підготовленими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії професійної підготовки вчителя музики розкриті у працях Б. Г. Асаф'єва, Б. Л. Яворського, В. М. і С. Т. Шацьких, А. Б. Гольденвейзера, Н. А. Ветлугіної, О. О. Апраксиної, Л. Г. Арчажникової, Ю. Б. Алієва, Е. Д. Критської, Е. Б. Абдулліна, Н. Л. Гродзенської, Б. М. Теплової та ін. Як показує практика, ядром професійної

компетентності вчителя музики загальноосвітньої школи є його музично-виконавська компетентність. Проблема компетентності досить глибоко досліджена у філософській і психолого-педагогічній літературі. Компетентністний підхід знайшов відображення у роботах В. І. Байденко, А. В. Баранникова, Д. А. Іванова, К. М. Митрофанова, В. Д. Шадрикова, А. В. Хуторського та ін. Професійна компетентність розглядається у дослідженнях В. А. Адольфа, А. С. Баликова, С. М. Годник, Е. Ф. Зесра, І. А. Зимньої, Г. А. Козберг, Н. В. Кузьміної, А. К. Маркової, Л. М. Митіної та ін.

Виклад основного матеріалу. Специфіка професійної діяльності вчителя музики визначається вченими необхідністю тісного взаємозв'язку елементів, що входять і до поняття «учитель», і до поняття «музикант». При цьому володіння музичним інструментом, вважають учені, є найважливішим із усіх умінь, якими має володіти вчитель музики. Так, вивчаючи питання про інтеграцію вчительської і виконавської складових, І. А. Зимня заявляє, що основним видом музично-педагогічної діяльності вчителя музики є саме музично-виконавська діяльність [3].

Незважаючи на це, формування професійної компетентності майбутнього вчителя музики розглядається автором з позицій системного підходу як ззовні керований і саморегульований процес у структурі професійної підготовки студентів. Отже, одним з основних педагогічних умов формування професійної компетентності майбутнього вчителя музики повинне стати викладання навчальних дисциплін на основі міжпредметних зв'язків.

Сьогодні у практиці роботи музично-педагогічних факультетів не завжди повною мірою реалізуються міжпредметні зв'язки, що позначається на цілісності і послідовності знань, необхідних студентові у майбутній практичній діяльності: не можна кваліфіковано пояснити художній образ твору, не знаючи конкретної історичної епохи, стильових особливостей певного напрямку, не розуміючи специфіки гармонійної мови даного композитора, не виділяючи педагогічної (дидактичної і виховної) цінності цього твору. Тому вся система знань, набутих майбутнім учителем музики, повинна опиратися на принципи міжпредметних зв'язків, без цього вони не можуть повноцінно засвоюватися й плідно використовуватися. Основною перешкодою на шляху встановлення й ефективного використання міжпредметних зв'язків, вважають учені, є в більшості випадків інертність мислення викладачів, насамперед педагогів-музикантів, які свого часу одержали консерваторську

вузькоспеціальну освіту. З іншого боку, педагоги, що ведуть теоретичні дисципліни, також повинні враховувати у процесі викладання своїх дисциплін особливості діяльності вчителя музики.

Результати спостереження свідчать про те, що при проведенні уроків музики багато студентів відчують труднощі у комплексному використанні знань і умінь. Наприклад, формування вокально-хорової культури дітей на уроці музики ніяк не пов'язане у свідомості студентів зі знаннями про особливості розвитку дитячого голосу, що отримані на дисциплінах теоретичного циклу. Аналогічна ситуація складається при організації сприйняття й ілюстрації музичного твору на музичному інструменті, коли навіть і високомистецьке, але формальне щодо вирішуваних учителем музики завдань виконання музики про дітей і для дітей, при вивченні дисципліни «Основний музичний інструмент» не орієнтує студента на можливість виконання цього твору в класі, а бесіда про музичний твір обмежується відомостями з біографії композитора. Те ж саме можна сказати й про концертмейстерську діяльність студента, яку він розглядає односторонньо, забуваючи, що вчитель музики – це вокаліст, хормейстер і концертмейстер у одній особі. Без належної роботи педагога у студента не формуються усвідомлена навичка акомпанементу, транспонування, читання нот з листа; студент зазнає труднощів в оцінці зв'язку слова і звуку. Всі ці недоліки проявляються в тому, що пісенний репертуар для уроку музики студенти часто вибирають без урахування вікових особливостей, у ролі концертмейстера виступає вчитель музики, на уроці слабо прослідковується взаємозв'язок видів діяльності, знання, отримані на попередніх уроках, не використовуються при вивченні нової теми і т. п. Учителі-методисти звертають увагу на труднощі, яких зазнають студенти у комплексному використанні на уроці набутих знань, умінь і навичок.

Опираючись на наукові праці таких учених, як Л. Л. Босова, І. А. Зимня, А. В. Хуторський, І. В. Роберт, В. І. Байденко, О. І. Шилова та ін., Т. А. Лавіна та Є. Г. Косолапов визначають компетентність учителя музики як складну індивідуально-професійну характеристику, що містить мотиваційно-ціннісний, когнітивно-операційний і рефлексивно-проектувальний компоненти, які забезпечують гнучкість і готовність учителя адаптуватися до змін у професійній діяльності в умовах інформатизації освіти. Мотиваційний критерій компетентності вчителя музики, на думку авторів, містить потреби до одержання знань,

умінь і навичок, до безперервної освіти і самоосвіти. Когнітивний критерій припускає наявність знань, можливостей використання стандартного і спеціалізованого програмного забезпечення відповідно до мети і стратегії підготовки майбутніх учителів музики. Процесуальний критерій визначається вміннями і навичками використання отриманих компетенцій, досвіду, що сформувався у процесі освітньої діяльності залежно від виникаючих професійних завдань [5].

Об'єктивною основою для розуміння сформованості компетентності вчителя музики є, вважає Т. Н. Карпова, ефективність його діяльності, тобто результат, який може виглядати:

- як любов або інтерес дітей до музики;
- як активність дітей (бажання організувати позакласні заходи і брати участь у них);
- як музично-дослідницька робота;
- як концертна діяльність.

Основою для професійної компетентності вчителя музики є теоретичне знання, наукові моделі і методи; діалектична свідомість; передача науково обробленої інформації.

Таким чином, вважає Т. Н. Карпова, сьогодні формується новий підхід до викладання музики, що представляє собою організацію цілісного процесу пізнання учнями музичного мистецтва на науковій основі з перевагою самостійності у набутті цих знань.

Висновки. Отже, вивчення різних точок зору, представлених дослідниками про природу компетентності в цілому й учителя музики зокрема, дає можливість представити її як інтеграцію знань, досвіду і професійно значимих особистісних якостей.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вербицкий А. А. Бакшаева Н. А. Развитие мотивации студентов в контекстном обучении : [монография] / А. А. Вербицкий, Н. А. Бакшаева. – М.: Исслед. Центр проблем качества подготовки специалистов, 2000. – 200 с.
2. Дьюи Д. Психология и педагогика мышления / Д. Дьюи; [пер. с англ. Н. М. Никольской]. – М.: Совершенство, 1997. – 208 с.
3. Зимняя И. А. Компетентностный подход. Каково его место в системе современных подходов к проблемам образования (теоретико-методологический аспект / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня: реформы, нововведения, опыт. – № 8. – 2006. – С. 20–26.
4. Карпова Т. Н. Самообразование и самореализация современного учителя музыки / Т. Н. Карпова // Актуальные вопросы современной педагогики: Материалы VI междунар. науч. конф. (март 2015 г., г. Уфа). – 2015. – С. 121–124.
5. Лавина Т. А. Структура и содержание компетентности в области информационных и коммуникационных технологий будущего учителя музыки [Электронный ресурс] / Т. А. Лавина, Е. Г. Косолапов // Современные проблемы науки и образования. – № 4. – 2015. – Режим доступа к журналу: <http://www.science-education.ru/127-21368>.
6. Петелин А. С. Модель профессионально-личностного становления учителя музыки: [монография] / А. С. Петелин, Е. А. Петелина. – Воронеж: ВГПУ, 2004. – 120 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ван Ює – аспірантка кафедри музичного мистецтва і хореографії Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, м. Одеса.

Наукові інтереси: методична компетенція майбутнього вчителя музики в процесі гри на музичному інструменті.

УДК 378.14

ТВОРЧО ОРІЄНТОВАНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Катерина ГУСЄВА (Кіровоград)

Постановка проблеми. Зміна цілей освіти відповідно до вимог сучасності сприяло зміні вимог до підготовки майбутніх фахівців, згідно з якими випускник педагогічного вузу повинен володіти проєктувальними, аналітичними, конструктивними вміннями педагогічної діяльності, основами експериментальної та дослідницької роботи. Сучасний вчитель повинен бути особистістю розвинутою, освіченою, яка здатна реалізувати свій творчий потенціал в умовах мінливого світу. Такий педагог повинен відповідати провідній

тенденції розвитку сучасної освіти, як у нашій країні, так і за кордоном у зв'язку із інтеграцією суспільних досвідів. Сучасна освіта спрямована на гуманізацію сфери освіти, актуалізацію творчого потенціалу учнів, створення рівноправних, партнерських відносин, духу співробітництва між педагогами та учнями. Зазначимо, що в контексті нової парадигми шкільної освіти переглянуті і функції вчителя. На даному етапі педагог, який виступає тільки транслятором знання, не відповідає сучасним вимогам